

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Θεατρικό Εργαστήρι: Η Χώρα με τους Παράξενους ανθρώπους

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Χρώματα (Διαφορετικότητα, Διαπολιτισμικότητα, Ξενοφοβία)

Η ενότητα γίνεται στη διάρκεια ενός μήνα σε χρόνο του μαθήματος *Γλώσσα και Πολιτισμός*, καθώς και των άλλων γνωστικών αντικειμένων που εμπλέκει στην πορεία. Ειδικότερα, ανταποκρίνεται σε στόχους από τις ακόλουθες ενότητες των γνωστικών αντικειμένων:

Αγωγή Ζωής/Υγείας: 3.3. Αποδοχή και Διαχείριση Διαφορετικότητας και Διαπολιτισμικότητας

Γλώσσα: Χρώματα, Κοινωνία και Ζωή

Λογοτεχνία: Λογοτεχνία και Κοινωνία

Διάρκεια: 7Χ80' (ο χρόνος αυτός αναφέρεται αποκλειστικά στη διάρκεια του θεατρικού εργαστηρίου και όχι στις δραστηριότητες που προκύπτουν ως προέκτασή του)

Προτεινόμενη τάξη: Γ'-Ε'

Το εργαστήρι αυτό έγινε στα πλαίσια των μαθημάτων της Αγωγής Ζωής/Υγείας και των Νέων Ελληνικών σε όλες τις προτεινόμενες τάξεις, με κάποιες προσαρμογές, στα πλαίσια μιας προσπάθειας για διαθεματική προσέγγιση των μαθημάτων και προαγωγή της δημιουργικής μάθησης, μέσω της υιοθέτησης της μεθοδολογίας της Θεατρικής Αγωγής.

Εισηγήτρια: Χάρις Πολυκάρπου

Σκοπός: Να αναγνωρίζουν την ανάγκη διαφύλαξης του πολυπολιτισμικού χαρακτήρα των σύγχρονων κοινωνιών, καθώς οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες διερευνούν κριτικά τους παράγοντες που τις προσδιορίζουν αλλά και τις συνέπειες που μπορεί να προκύψουν τόσο για το άτομο όσο και για την κοινωνία στην περίπτωση που αυτοί δεν γίνονται καθολικά αποδεκτοί. Παράλληλα, να αναπτύξουν δεξιότητες και ικανότητες που θα τους βοηθήσουν να επικοινωνούν τις ιδέες στις οποίες εμβαθύνουν στη διάρκεια του εργαστηρίου, χρησιμοποιώντας τα μέσα του θεάτρου και του δράματος.

Στόχοι:

Οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες:

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

1. Να δημιουργούν, να παραστούν και να ανταποκρίνονται στο δράμα, κάνοντας κατάλληλη χρήση των συμβάσεων που δομούν το συγκεκριμένο θεατρικό εργαστήρι.
2. Να αλληλεπιδρούν μέσα από ρόλο, χρησιμοποιώντας όλα τα εκφραστικά τους μέσα, τόσο μεταξύ τους όσο και με τον/την εκπαιδευτικό-εμπνευστή/εμπνευστριά, για τις ανάγκες της δραματικής κατάστασης που δημιουργούν.
3. Να διερευνούν, μέσα από διάφορες οπτικές, το θέμα της διαφορετικότητας και της ξеноφοβίας, καθώς δημιουργούν και ανταποκρίνονται στο δραματικό πλαίσιο.
4. Να διερευνούν, μέσα από τις δραματικές καταστάσεις που βιώνουν μέσα και έξω από ρόλο, τρόπους έκφρασης των συναισθημάτων τους και να αναγνωρίζουν, μέσα από αντιπαραβολές σκηνών, πως η έννοια της πολυπολιτισμικότητας είναι πολυδιάστατη και αφορά τόσο τα άτομα όσο και τις τοπικές κοινότητες.
5. Να κατανοούν τη θέση των ανθρώπων, που αποτελούν το διαφορετικό σε μια κοινωνία, βιώνοντας τις συνέπειες αυτής της διαφορετικότητας.
6. Να εισηγούνται, μέσα από την κατασκευή και παράσταση σκηνών, τρόπους προσέγγισης της διαφορετικότητας που να την αναδεικνύουν σε πρόσθετη αξία της πολιτισμικής κιβωτού μιας χώρας.
7. Να ανταλλάσσουν απόψεις και να ερευνούν κριτικά στάσεις ζωής, αναφορικά με το θέμα της ξеноφοβίας και να διαπραγματεύονται θέσεις αναφορικά με το θέμα της ευθύνης των κρατών στο θέμα αυτό, μέσα από τη διαμόρφωση και την παράσταση αντιθετικών σκηνών δράσης.
8. Να αναπτύσσουν, να χρησιμοποιούν και να ελέγχουν τα εκφραστικά τους μέσα, ώστε να μπορούν να μεταμορφωθούν σε συγκεκριμένους δραματικούς χαρακτήρες και να επικοινωνούν αποτελεσματικά ένα νόημα ή σύμβολο ή μεταφορά.
9. Να παίζουν μια δραματική σκηνή ή ένα χαρακτήρα για καθορισμένη χρονική διάρκεια και να ανταποκρίνονται μέσα από το ρόλο για την εξέλιξη της δράσης, διατηρώντας μια επιδιωκόμενη ατμόσφαιρα ή ένα επιδιωκόμενο συναίσθημα.
10. Να γράφουν το κείμενο για μικρές σκηνές που παραστούν, δίνοντας προσοχή στη σημειολογία του θεατρικού σεναρίου.
11. Να εισαχθούν στις τεχνικές του χορού και να κατανοήσουν το ρόλο της στροφής και της αντι-στροφής στη δημιουργία αντιπαραβολικού λόγου, μέσα από τη δημιουργία αντιθετικών εικόνων δράσης.
12. Να ανταποκρίνονται στο δράμα που παραστούν και παρακολουθούν, χρησιμοποιώντας την κατάλληλη ορολογία για να διατυπώσουν απόψεις και να

αξιολογήσουν τη δουλειά που παράγεται ως προς το περιεχόμενο, τις διαδικασίες, αλλά και το αποτέλεσμα του δράματος, ως σύνολο σημάνσεων που επιθυμεί να επικοινωνήσει σε άλλους.

13. Να διαπραγματεύονται λύσεις και επιλογές με τους συνεργάτες τους, καθώς εργάζονται μαζί για να πετύχουν έναν κοινό στόχο και αναλαμβάνουν δράση, ώστε να επικοινωνήσουν τις απόψεις τους αποτελεσματικά σε άλλους.
14. Να αναπτύσσουν, μέσα από τις δραματικές καταστάσεις στις οποίες συμμετέχουν, δεξιότητες ζωής όπως είναι: η αυτοεκτίμηση, η αυτοπεποίθηση, ο αυτοσεβασμός, η επικοινωνία, ώστε να αποκτήσουν την ικανότητα του ενεργού πολίτη.
15. Να αναπτύσσουν σταδιακά την ικανότητα, τις στάσεις και τις συμπεριφορές του κοινωνικού ηθοποιού που επαναπροσδιορίζει αξίες και ιδέες και αναδιαμορφώνει το κοινωνικό του περιβάλλον.

ΑΓΩΓΗ ΖΩΗΣ/ΥΓΕΙΑΣ

16. Να κατανοούν έμπρακτα τους παράγοντες που μπορούν να ενισχύσουν την συνύπαρξη και συμβίωση των ατόμων και των εθνών χωρίς προβλήματα, καθώς και τις έννοιες της πολυπολιτισμικότητας, του ρατσισμού, της διαπολιτισμικότητας και του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς κατασκευάζουν δραματικά πλαίσια στο εργαστήριο.
17. Να συνδέουν τα δικά τους βιώματα με την έννοια της αποδοχής της διαφορετικότητας.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

18. Να χρησιμοποιούν την Word για συγγραφή κειμένων στον Η.Υ., καθώς και τα προγράμματα των Windows Live Movie Maker και Photo Story, τόσο για να ανταποκρίνονται στο δράμα που δημιουργούν όσο και για να μοντάρουν υλικό για να αφηγηθούν ιστορίες.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

19. Να αναπτύξουν θετική στάση και δημιουργική σχέση με το λογοτεχνικό κείμενο, καλλιεργώντας και εξελίσσοντας την επινοητική και «ενσυναισθητική» τους ικανότητα, μέσα από τις δομημένες δραστηριότητες του θεατρικού εργαστηρίου (το οποίο θα προσφέρει ευκαιρίες για δημιουργική ανα-διήγηση, δημιουργική μετα-γραφή, δημιουργική επέμβαση στο κείμενο, δηλαδή: αλλαγή της δομής, της πλοκής, του λογοτεχνικού ήρωα, συνδυασμός ιστοριών για τη δημιουργία νέας ιστορίας).

20. Να μυηθούν στον αφηγηματικό λόγο και στις συμβάσεις της θεατρικής παράστασης, μέσα από την πράξη του θεάτρου.
21. Να δημιουργούν διαισθητικά θεατρικό επικό λόγο, μέσα από τη δημιουργία και παράσταση θεατρικών χορικών.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

22. Να καλλιεργήσουν τον προφορικό τους λόγο, μέσα από το δράμα που δημιουργούν και τις συζητήσεις έξω από αυτό.
23. Να έρθουν σε επαφή με πολυτροπικά κείμενα και να κατανοήσουν τα υπόρρητα νοήματά τους.
24. Να παράγουν κειμενικά είδη όπως: λεζάντα, θέατρο, παραμύθι, εικονογραφημένη ιστορία, αφίσα, εννοιολογικό χάρτη, ημερολόγιο, άρθρο, επιστολή, που να περιλαμβάνουν επιχειρηματολογία και αφήγηση.
25. Να κατανοούν προφορικό λόγο που προέρχεται από μυθοπλασία.
26. Να κατανοούν το ρόλο που επιτελεί η υιοθέτηση της κατάλληλης «γλώσσας σώματος», για την αναπαράσταση υπόρρητων νοημάτων και να επισημαίνουν τα εξωγλωσσικά στοιχεία των δραματικών κειμένων που δημιουργούν ή παρακολουθούν (π.χ. εκφράσεις προσώπου, κινήσεις σώματος, επιτονισμός και ύψος της φωνής), για τη μετάδοση συγκεκριμένων πληροφοριών και νοημάτων.
27. Να χρησιμοποιούν κατάλληλα επιθετικούς προσδιορισμούς για να δημιουργήσουν τα προφίλ των δραματικών χαρακτήρων.
28. Να σχεδιάζουν και να παράγουν αφηγηματικά κείμενα στηριζόμενοι σε διάφορες διαδικασίες της παιδαγωγικής του θεατρικού εργαστηρίου.
29. Να είναι σε θέση να αντιπαραβάλλουν τα κείμενα που παράγουν οι ίδιοι/ες.
30. Να χρησιμοποιούν, ως παραγωγείς κειμένων, τις λειτουργίες των γραμματικο-συντακτικών κανόνων, ώστε αυτά να επιτελούν συγκεκριμένες γλωσσικές λειτουργίες και προθέσεις, ανάλογα με την κατάσταση επικοινωνίας.
31. Να λειτουργούν ως ερευνητές/ερευνήτριες της γλωσσικής ποικιλότητας, μέσα σε συγκεκριμένα περιβάλλοντα χρήσης και να αποκτούν δυναμική πρόσβαση σε πρακτικές γραμματισμού, εκτός σχολικής νόρμας.

Υλικά:

- Woodblocks-ξύλινοι κύβοι διαστάσεων 40cmX40cmX40cm (αν διαθέτει το σχολείο)
- μεγάλα χαρτόνια και μαρκαδόροι ή παστέλ, πολύχρωμα χαρτόνια A4

- 5 υφάσματα διαφορετικού χρώματος, διαστάσεων 1mX1m
- αντικείμενα-σύμβολα για τον Πορφύριο (π.χ. κόκκινο πουκάμισο ή μπλούζα, ταμπέλα με το μητρώο φυλάκισης το οποίο φτιάχνουμε σε ένα χαρτόνι)
- αντικείμενα σύμβολα για την Αστυνομική Αρχή (π.χ. κατάλληλο καπέλο) και την Επιτροπή Μετανάστευσης (π.χ. ένα κόκκινο βιβλίο της Νομοθεσίας του Κοκκινιστάν)
- βιντεοκάμερα
- 5 Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές
- κρουστά
- Christides, K. & Matsas, M. (2007). *Eduart*. Athens: MINOS-EMI S.A. (cd)

Πηγές:

1. Ανδρικόπουλος, Ν. (2006). *Η Χώρα με τους Παράξενους Ανθρώπους*. Αθήνα: Εκδόσεις Καλέντης. (εικονογραφημένο παραμύθι)
2. Φακίνου, Ε. (2012). Η Αστραδενή στο νέο της σχολείο. *Με Λογισμό και μ' όνειρο*, σ. 115-119. Αθήνα: Εκδόσεις ΟΕΔΒ
3. Σωτηρίου, Δ. (2012). Οι πρόσφυγες. *Με Λογισμό και μ' όνειρο*, σ. 206-209. Αθήνα: Εκδόσεις ΟΕΔΒ
4. Η ιστορία των Χρωμάτων. *Ιστορίες του Μάρκου*.
https://athens.indymedia.org/front.php3?lang=el&article_id=218599
5. Dr.Seuss. (1996). *My many colored days*. US: Knopf Books for Young Readers.
6. Άλλες πηγές από το διαδύκτιο:
<http://www.unicef.gr/reports/racism.php> (έρευνα για τη Unicef σχετικά με τις διακρίσεις, τον ρατσισμό και την ξενοφοβία στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα)
http://youtu.be/dx_uaiQ2q-U («Τα παιδιά γράφουν και ζωγραφίζουν τα δικαιώματά τους» αποτελεί πρόγραμμα της Unicef. Στο βιντεάκι, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να πάρει ιδέες για ένα αντίστοιχο πρόγραμμα που μπορεί να κάνει με τα παιδιά σε χρόνο του μαθήματος των Εικαστικών.)
<http://23dim-kallith.att.sch.gr/enothta4.htm> (διάφορα κειμενάκια από παιδιά δημοτικού στο θέμα του ρατσισμού και της ξενοφοβίας)
<http://www.hiroshima-gas.co.jp/english/color/index.htm> (ιστορίες που ερμηνεύουν ψυχολογική διάσταση των χρωμάτων στη ζωή μας. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν

από τον/την εκπαιδευτικό ως ιδέες για να κάνει με τα παιδιά το βιβλίο των χρωμάτων.)

<http://europa.eu> (φιλμάκια και κείμενα για την ξενοφοβία, τον ρατσισμό, τα δικαιώματα του ανθρώπου)

<http://www.youtube.com/watch?v=o-RIWDCZXvk> (βίντεο από την εκπομπή *Εξάντας*, με τίτλο «Χωρίς πατρίδα καμία»)

<http://www.youtube.com/watch?v=4QbGP9Wytjo&feature=related> (βίντεο από την εκπομπή *Οι Πρωταγωνιστές*, με τίτλο «Ο διωγμός των Τσιγγάνων»)

<http://xorissynora.msf.gr/2010/01/> (διάφορες ιστορίες μεταναστών που βρίσκονται σε κέντρα κράτησης στην Ελλάδα)

Ομάδες: Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες, ανάλογα με τον αριθμό της τάξης ή σε σχέση με τη μορφή της κάθε δραστηριότητας.

ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

(Τα επεισόδια είναι ενδεικτικά της δομής του εργαστηρίου. Η διάρκεια του κάθε επεισοδίου υπολογίζεται σε ένα ογδοντάλεπτο- μπορεί, όμως, να πάρει και περισσότερο χρόνο, ανάλογα με την κάθε ομάδα-, ώστε να υπάρχει συνέχεια στο περιεχόμενο και τη διαδικασία του δράματος που δημιουργείται και παρίσταται κάθε φορά. Η χρονική απόσταση ανάμεσα στα επεισόδια είναι καλό να μην υπερβαίνει τη μια βδομάδα.)

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ 1¹: Εισαγωγή στο θέμα, ευαισθητοποίηση γύρω από τον κόσμο των χρωμάτων

- 1. Παιχνίδι:** Τα παιδιά περπατούν στο χώρο και φωνάζουν ονόματα χρωμάτων. Κάθε φορά που ακούγεται το ίδιο χρώμα, τα παιδιά που το φωνάζουν γίνονται ομάδα (π.χ. τα μπλε μαζί, τα άσπρα μαζί κ.ο.κ.). Στις ομάδες που δημιούργησαν ή και μόνοι τους, αν δεν έχει δημιουργηθεί ομάδα χρώματος, προσπαθούν να παραστήσουν με διάφορους τρόπους το χρώμα τους: να το τραγουδήσουν, να το αναπαραστήσουν σωματικά (π.χ. τα μπλε κάνουν την κίνηση της θάλασσας), να το εκφράσουν με διαφορετικά συναισθήματα κ.λπ.

---

¹ Το Επεισόδιο 1 μπορεί να αποτελέσει και ένα ανεξάρτητο θεατρικό εργαστήριο που διενεργείται οποτεδήποτε, για ποικίλους σκοπούς: να εισάγει τα παιδιά στον κόσμο του θεάτρου, να τα βοηθήσει να αναπτύξουν δεσμούς ομάδας, να τους δώσει ερεθίσματα για να αυτοσχεδιάσουν και αργότερα να συνθέσουν γραπτά μια ιστορία με νόημα.

- 2. Ομαδική ζωγραφιά:** Σε δυάδες φτιάχνουν μια ομαδική ζωγραφιά με 2 διαφορετικά χρώματα. Το κάθε παιδί παίρνει από ένα παστέλ διαφορετικού χρώματος από αυτό του συνεργάτη του. Ο/Η εκπαιδευτικός εξηγεί τη διαδικασία: το ένα παιδί αρχίζει να σχεδιάζει κάτι και στη συνέχεια συμπληρώνει το άλλο, χωρίς να μιλούν ή να συζητούν για το σχέδιο. Με τον ίδιο τρόπο προσθέτουν έναν τίτλο- πρώτα το ένα παιδί γράφει ένα γράμμα του αλφαβήτου, στη συνέχεια το άλλο συμπληρώνει δίπλα με άλλο γράμμα. Κατά τη διάρκεια της άσκησης αυτής, τα παιδιά που εργάζονται μαζί προσπαθούν να ερμηνεύουν κάθε φορά το ερέθισμα που παίρνει το ένα από το άλλο, ώστε να δρουν συμπληρωματικά και να κατασκευάζουν μια ζωγραφιά με νόημα.
- 3. Συζήτηση:** Ο/Η εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να κοιτάξουν προσεκτικά όλα τα σχέδια και να επιλέξουν ένα που τους κάνει εντύπωση ή που προκαλεί το ενδιαφέρον. Στη συνέχεια, καλούνται να σκεφτούν μια πιθανή ιστορία που να αφηγείται μια ζωγραφιά από αυτές που έχουν μπροστά τους. Όποιο παιδί είναι έτοιμο, μπορεί να αρχίσει να μοιράζεται τις ιδέες του με τα υπόλοιπα παιδιά στον κύκλο.
- 4. Συμπληρώνω την ιστορία, από την προσωπική στη συλλογική ιστορία:** Αφορμή για ανάπτυξη προφορικού και θεατρικού λόγου και δημιουργία κειμένου. Καθώς βρίσκονται τα παιδιά σε κύκλο, ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί ότι όλοι θα συμμετέχουν στο να κατασκευάσουν μια ιστορία με νόημα, έχοντας ως ερεθίσματα όλες αυτές τις ιστορίες που αποτυπώθηκαν στις ζωγραφιές τους. Κάθε παιδί συμπληρώνει κάθε φορά με μια μικρή ή μεγάλη φράση ή/και με ένα ήχο την ιστορία, ώστε αυτή να εξελίσσεται και να δημιουργεί νέα πλοκή (παράλληλα, μπορεί ο/η εκπαιδευτικός ή τα παιδιά να τοποθετούν τις ζωγραφιές, τη μια σε σχέση με την άλλη, στο χώρο μπροστά τους, ώστε η σχέση αυτή να ανταποκρίνεται στη ροή της αφήγησής τους). Είναι σημαντικό ο/η εκπαιδευτικός να αναφέρει στα παιδιά ότι οι φράσεις θα πρέπει να διατυπώνονται με τέτοιο τρόπο που να προκαλούν δράση και να σπρώχνουν την ιστορία ένα βήμα παραπέρα- να μην είναι, δηλαδή, απλά περιγραφικές. Επίσης, η ιστορία πρέπει να χρησιμοποιεί την παράμετρο του χρώματος και να παρουσιάζει πώς αυτό επιδρά στη ζωή των χαρακτήρων. Η ιστορία ξεκινά με τον/την εκπαιδευτικό, που κάθεται μαζί τους στον κύκλο, ή άλλο παιδί. Εναλλακτικά, η άσκηση αυτή μπορεί να γίνει σε δυάδες με αφορμή ένα σχέδιο-ερέθισμα.

5. Παγωμένη εικόνα στον κύκλο, τίτλοι, ανίχνευση σκέψης: Αφορμή για προέκταση του θεατρικού κειμένου και ανάπτυξη θεατρικού λόγου. Με το τέλος της ιστορίας που αφηγήθηκαν όλοι μαζί στον κύκλο (ή σε δυάδες), τα παιδιά καλούνται να παγώσουν μια στιγμή στην ιστορία. Ενθαρρύνονται να διατυπώσουν προφορικά τις ιδέες τους στον κύκλο για να καταλήξουν σε μια στιγμή. Στη συνέχεια, καθώς βρίσκονται όλοι σε κύκλο, κάποιο παιδί μπαίνει στο κέντρο του κύκλου και τοποθετείται ως ένας δραματικός χαρακτήρας της ιστορίας. Στη συνέχεια, και παράλληλα με συζήτηση που γίνεται στον κύκλο, άλλα παιδιά συμπληρώνουν την εικόνα. Στο τέλος, τα παιδιά-θεατές δίνουν διάφορους τίτλους. (με παιδιά που είχαν ξανά εμπειρία του πώς να εργάζονται θεατρικά, οι παγωμένες εικόνες μπορούν να γίνουν σε πιο μικρές ομάδες. Η ομαδική δημιουργία δραματικού πλαισίου στον κύκλο, βοηθά τα παιδιά να κατανοήσουν πώς δουλεύουμε θεατρικά). Ενδεικτικές ερωτήσεις-προβληματισμοί:

- *Ποιοι χαρακτήρες λαμβάνουν μέρος;*
- *Ποιες οι σχέσεις μεταξύ τους; Πώς θα το δείξουμε αυτό στο χώρο; Πώς θα τοποθετήσουμε το σώμα μας σε σχέση με τους άλλους χαρακτήρες για να παραστήσουμε τη σχέση αυτή;*
- *Πώς νιώθουν οι χαρακτήρες τη δεδομένη στιγμή; Πώς να το αποτυπώσουμε στο πρόσωπό μας;*
- *Τι μπορεί να σκέφτονται οι χαρακτήρες τη δεδομένη στιγμή; Ας ανιχνεύσουμε τη σκέψη τους (κάθε παιδί θεατής μπαίνει πίσω από το παιδί-ηθοποιό και μιλά μέσα από το συγκεκριμένο ρόλο).*

Εναλλακτικά, αντί της δραστηριότητας (5), πραγματοποιούνται οι δραστηριότητες (6) και (7).

6. Παιχνίδι ρόλων σε δυάδες: Αφορμή για προέκταση του θεατρικού κειμένου και ανάπτυξη θεατρικού λόγου. Τα παιδιά δουλεύουν σε ζευγάρια. Κάθε παιδί επιλέγει από την ιστορία που αφηγήθηκαν προηγουμένως ένα χαρακτήρα και αυτοσχεδιάζουν ένα διάλογο, όπου να φαίνεται η ιδιαίτερη προσωπικότητα και ο ρόλος του χαρακτήρα-χρώματος στην ιστορία
(για παράδειγμα²:

Μπεζ Κότα: Δεν φοβάσαι να φύγεις από το κοτέτσι μας;

---

² Το συγκεκριμένο απόσπασμα αποτελεί πραγματικό αυτοσχέδιο σενάριο παιδιών Δ' τάξης, που συμμετείχαν στο εργαστήρι.

Πρασινokίτρινη Κότα του Ενρίκιου: Γιατί να φοβάμαι; Εδώ νιώθω απαίσια ανάμεσα σε όλες εσάς τις Μπεζ Κότες. Είμαι η μόνη που διαφέρω.

Μπεζ Κότα: Να μην νιώθεις έτσι για το χρώμα σου. Εγώ δεν ήμουν πάντα φίλη σου;

Πρασινokίτρινη Κότα του Ενρίκιου: Εσύ. Οι άλλες; Με κάνουν να νιώθω τόσο μόνη...)

7. Κυκλική παράσταση των αυτοσχεδιασμών: Αφορμή για αποκωδικοποίηση των θεατρικών κειμένων και αξιολόγηση προθέσεων της ομάδας παραγωγής. Καθώς ο/η εκπαιδευτικός πλησιάζει μια ομάδα, ο διάλογος ζωντανεύει. Καθώς αυτός/ή απομακρύνεται, ο διάλογος σταματάει, ενώ αρχίζει ο επόμενος στην κυκλική διάταξη.

8. Συζήτηση: Τα παιδιά ενθαρρύνονται να εκφράσουν απόψεις σχετικές με το περιεχόμενο των αυτοσχεδιασμών και το δραματουργικό τους αποτέλεσμα. Ενδεικτικά ερωτήματα-προβληματισμοί:

- *Ποιες ήταν οι σχέσεις που εντοπίσαμε ανάμεσα στο κάθε ζευγάρι χαρακτήρων-χρωμάτων; Γιατί;*
- *Πώς νιώσατε καθώς δρούσατε μέσα στο συγκεκριμένο ρόλο; Πώς νιώσατε ως ο συγκεκριμένος χαρακτήρας;*
- *Πώς είδατε το αποτέλεσμα αυτό όσοι και όσες ήσατε θεατές της συγκεκριμένης παράστασης; Κατάφεραν οι συμμαθητές/συμμαθήτριές σας να το μεταφέρουν αυτό σε σας; Πώς ή πώς όχι;*
- *Τι ρόλο έπαιξε το χρώμα στις ιστορίες που αφηγηθήκαμε; Θα ήταν διαφορετικές αν έλειπε αυτό το στοιχείο;*
- *Ποιο ρόλο παίζει το χρώμα στη ζωή μας;*

Ευκαιρία για παραγωγή γραπτού λόγου και διαθεματικές συναρτήσεις: Με αφορμή τις ιστορίες που αφηγήθηκαν στο εργαστήρι, τα παιδιά καλούνται να παράγουν τα δικά τους κείμενα:

(α) Ένα παραμύθι χρωμάτων: τα παιδιά καλούνται να σχεδιάσουν τη δομή της ιστορίας που αφηγήθηκαν στο εργαστήρι, που αποτελείται από δύο-τρεις σκηνές. Αφού επεξεργαστούν το περιεχόμενο της κάθε σκηνής, γράφουν το παραμύθι (μπορούν να εργαστούν και σε δυάδες).

(β) Ένας χαρακτήρας-χρώμα από μια ιστορία ζωντανεύει και αφηγείται την ιστορία του, η

οποία περιλαμβάνει τόσο χαρές όσο και λύπες.

(γ) Στο μάθημα των Εικαστικών διερευνούν συνδυασμούς χρωμάτων, συνθέτουν μια ιστορία χρωμάτων ή/και εικονογραφούν την ιστορία που δημιούργησαν στο εργαστήρι, χωρίς λόγια.

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ 2: Οι όψεις του κοινωνικού αποκλεισμού

9. Προθέρμανση με το παιχνίδι Δρόμοι και Σοκάκια: Δυο εθελοντές ηθοποιοί στο ρόλο του Αστυνομικού και του Κλέφτη αντίστοιχα. Τα υπόλοιπα παιδιά δημιουργούν τους δρόμους, καθώς στέκονται σε 4 ή 5 παράλληλες σειρές, ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών (ισάριθμες ομάδες), και αγγίζουν με τις παλάμες τους τον ένα ώμο αυτού που στέκεται στα δεξιά. Το παιχνίδι ξεκινά με τον Αστυνομικό να κυνηγάει τον Κλέφτη. Στο σινιάλο του/της εκπαιδευτικού, όλα τα παιδιά κάνουν μια στροφή δεξιά ενός τετάρτου, μπλοκάροντας έτσι την καταδίωξη του Αστυνομικού. Όταν ακουστεί το σύνθημα «Δρόμοι», όλοι οι παίκτες κοιτάζουν προς τον/την εκπαιδευτικό ή άλλο παιδί που κατευθύνει, ενώ όταν ακουστεί το σύνθημα «Σοκάκια», όλοι κάνουν στροφή δεξιά ενός τετάρτου, και πάλι αγγίζουν με τις παλάμες τους τον ώμο αυτού που βρίσκεται στα δεξιά. Ο Κλέφτης ή ο Αστυνομικός ενδεχομένως να μην μπλοκαριστεί από τον τοίχο που δημιουργούν τα χέρια των υπόλοιπων παικτών. Προτού ξεκινήσει το παιχνίδι, κάνουμε πρόβα το πώς αλλάζουμε από δρόμους σε σοκάκια και αντίστροφα. Όταν ο Αστυνομικός πιάσει τον Κλέφτη, τα παιδιά τοποθετούνται στις σειρές που σχηματίζουν τους δρόμους και τα σοκάκια. Άλλα παιδιά αναλαμβάνουν τους ρόλους του Αστυνομικού και του Κλέφτη. Σκοπός του παιχνιδιού είναι να δημιουργήσει μια ατμόσφαιρα συγκρούσεων.

10. Εκπαιδευτικός σε ρόλο, χρήση αντικειμένου: Αφορμή για αποκωδικοποίηση υπόρρητων νοημάτων. Ο/Η εκπαιδευτικός μπαίνει στο ρόλο του Πορφύριου φορώντας μια φαρδιά κόκκινη μπλούζα ή χρησιμοποιώντας άλλο αντικείμενο, που να σηματοδοτεί το χρώμα του, και κρατώντας μια πινακίδα με τον αριθμό φυλάκισής του (έτσι όπως φαίνεται στο εξώφυλλο του βιβλίου), κινείται στο χώρο ως Πορφύριος, χωρίς να μιλάει, αφήνοντας να φανούν τα συναισθήματα της απογοήτευσης και της απομόνωσης που βιώνει τη συγκεκριμένη στιγμή που βρίσκεται στη φυλακή. Ενδεχομένως, να περνά μπροστά από μια φανταστική κάμερα που τον φωτογραφίζει, έτσι όπως γίνεται με τους φυλακισμένους. Προτού

μπει στο ρόλο, εξηγεί στα παιδιά ότι θα μεταμορφωθεί σε ένα δραματικό χαρακτήρα από την ιστορία που πρόκειται να κάνουν, και τους καλεί να τον παρατηρήσουν προσεκτικά.

11. Συζήτηση: Αφορμή για ανάπτυξη προφορικού λόγου και διατύπωση κριτικών ερωτημάτων που γεννά το δραματικό πλαίσιο. Ο/Η εκπαιδευτικός ενθαρρύνει συζήτηση ανάμεσα στα παιδιά, σχετικά με το δράμα που παρακολούθησαν και τον πρωταγωνιστή του. Ενδεικτικές ερωτήσεις-προβληματισμοί που τίγονται:

- Ποιος μπορεί να είναι ο χαρακτήρας που παρακολούθησαμε;
- Πού μπορεί να βρίσκεται και γιατί;
- Τι φανερώνει η πινακίδα που κρατά;
- Πώς νιώθει; Πώς φαίνεται αυτό;

12. Εκπαιδευτικός σε ρόλο, γνωριμία με τον Πορφύριο: Ο/Η εκπαιδευτικός εξηγεί στα παιδιά ότι θα έχουν τώρα την ευκαιρία να γνωρίσουν καλύτερα τον χαρακτήρα που παρακολούθησαν προηγουμένως. Ο/Η εκπαιδευτικός τα καλεί να προετοιμάσουν και να διατυπώσουν προφορικά τις ερωτήσεις που θα ήθελαν να του υποβάλουν. Στο ρόλο του/της ως Πορφύριος παρουσιάζει το πρόβλημα του πρωταγωνιστή και δίνει πληροφορίες για τη ζωή του από την αρχή της ιστορίας του μέχρι το σημείο της φυλάκισής του. Καλύπτει δηλαδή όλες τις πληροφορίες της ιστορίας μέχρι τη σελίδα 22 (εναλλακτικά, αντί της σύμβασης αυτής, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να διαβάσει το παραμύθι από το βιβλίο).

13. Συζήτηση: Αφορμή για ανάπτυξη προφορικού λόγου και προβληματισμός. Αναπτύσσεται συζήτηση γύρω από τα διάφορα θέματα της ιστορίας και επιχειρείται σύνδεση με το θέμα του χρώματος, που επεξεργάστηκαν στο προηγούμενο επεισόδιο. Για παράδειγμα:

- την προσωπικότητα του Πορφύριου
- τα προβλήματα που αντιμετωπίζει εξαιτίας του χρώματος του
- τις επιλογές του
- τις δυσκολίες που συναντά στην πορεία του προς μια καλύτερη ζωή
- τις σχέσεις του με τους άλλους ανθρώπους
- τον ρόλο που διαδραματίζουν οι άλλοι στις αποφάσεις και τις επιλογές του

14. Χάρτης της ιστορίας: Αφορμή για αποκωδικοποίηση της ιστορίας και παραγωγή πολυτροπικού κειμένου. Σε ομάδες των 5. Τα παιδιά καλούνται στις ομάδες τους να φτιάξουν το χάρτη της ιστορίας- δηλαδή ένα διάγραμμα ή σχέδιο που να δείχνει

με εικόνες και λέξεις/φράσεις τις σημαντικές σκηνές- τοποθετώντας τα πιο σημαντικά γι' αυτούς σημεία- σταθμούς.

15. Παγωμένη εικόνα, ανίχνευση σκέψης, αφήγηση: Αφορμή για προέκταση των νοημάτων της ιστορίας, δημιουργία «κειμένου» και ανάπτυξη θεατρικού λόγου. Τα παιδιά στις ομάδες τους καλούνται να συζητήσουν το περιεχόμενο των σκηνών που περιέλαβαν στον χάρτη τους, και να αποφασίσουν ποια βρήκαν ως την περισσότερο ενοχλητική. Θα πρέπει να φτιάξουν μια παγωμένη εικόνα συμπεριλαμβάνοντας όλους αυτούς τους χαρακτήρες που δημιουργούν πρόβλημα στον Πορφύριο, και να δώσουν έναν τίτλο. Ενδεικτικά ερωτήματα-προβληματισμοί:

- *Ποια στιγμή στην ιστορία σας ενόχλησε περισσότερο ή θεωρείτε εσείς ως την πιο δυσάρεστη στιγμή για τον Πορφύριο;*
- *Ποιοι άλλοι χαρακτήρες συμμετέχουν σε αυτήν που προκαλούν το πρόβλημα; Ποια είναι η σχέση τους με τον πρωταγωνιστή της ιστορίας; Πώς θα την αποτυπώσουμε αυτή τη σχέση στο χώρο; Πώς θα φτιάξουμε το σώμα και το πρόσωπό μας, ώστε να παρουσιάζει τις σχέσεις μεταξύ των χαρακτήρων και τα συναισθήματά τους τη δεδομένη στιγμή; Προετοιμάστε τις πιθανές σκέψεις ή/και τα συναισθήματά τους.*
- *Τι τίτλο θα βάζατε που να σχολιάζει αυτό που συμβαίνει στην εικόνα;*

16. Παράσταση καρουζέλ και συζήτηση: Αφορμή για αποκωδικοποίηση νοημάτων του πολυτροπικού κειμένου και αξιολόγηση προθέσεων ομάδας παραγωγής. Οι ομάδες τοποθετούνται σε κυκλική διάταξη προς το κέντρο του κύκλου. Κάθε ομάδα παρουσιάζει με τη σειρά την παγωμένη εικόνα, καθώς τα υπόλοιπα παιδιά-θεατές παρακολουθούν και σχολιάζουν ως προς το περιεχόμενο και το δραματουργικό αποτέλεσμα. Ενδεικτικά ερωτήματα-προβληματισμοί:

- *Πώς η συγκεκριμένη στιγμή θεωρείτε ότι προκαλεί ή ενοχλεί εσάς τους θεατές; Πώς αποτελεί πρόβλημα για τον πρωταγωνιστή;*
- *Με ποιο τρόπο δείχνει η ομάδα παραγωγής τις άνισες σχέσεις που συνδέουν τους χαρακτήρες;*
- *Πώς να νιώθουν οι χαρακτήρες; Ας ανιχνεύσουμε τις σκέψεις τους.*
- *Τι λεζάντα θα τοποθετούσατε κάτω από αυτή τη φωτογραφία; Γιατί;*
- *Πώς η λεζάντα (τίτλος) της ομάδας παραγωγής αναδεικνύει το νόημα αυτού που θέλουν να μεταδώσουν μέσα από την εικόνα τους;*

- 17. Παράσταση καρουζέλ, φλασμπάκ, μοντάζ:** Αφορμή για εμβάθυνση των υπόρρητων νοημάτων του κειμένου και ανάπτυξη θεατρικού λόγου. Η κάθε ομάδα καλείται να σκεφτεί τι μπορεί να συμβαίνει κάποια δευτερόλεπτα πριν παγώσει η σκηνή τους στο συγκεκριμένο σημείο, και να την ζωντανέψει σε αργή κίνηση. Δίνεται κάποιος χρόνος στις ομάδες να προετοιμάσουν τις σκηνές τους, και στη συνέχεια τοποθετούνται κυκλικά προς το κέντρο του κύκλου για την παράσταση. Με συνοδεία κάποιας μουσικής που αναδεικνύει την ατμόσφαιρα του δράματος, ο/η εκπαιδευτικός, με την τεχνική του μοντάζ, δένει τις σκηνές με διάφορους τρόπους (π.χ. όλες παράλληλα, εναλλάξ, σε αργή κίνηση πίσω-μπρος, σε κανονικό ρυθμό).
- 18. Συζήτηση:** Τα παιδιά καλούνται να διατυπώσουν τις απόψεις τους σχετικά με το περιεχόμενο του δράματος και το δραματουργικό αποτέλεσμα. Τα παιδιά καλούνται, επίσης, να μεταφέρουν στους συμμαθητές και τις συμμαθήτριάς τους τα συναισθήματα και τις σκέψεις τους για το πώς οι ίδιοι βίωσαν μέσα από ρόλο την κατάσταση του Πορφύριου, αλλά και για το πώς κατανόησαν την κατάσταση του πρωταγωνιστή, παρακολουθώντας τα θεατρικά πλαίσια. Επίσης, αναπτύσσουν κρίσεις σχετικά με την προσωπικότητα και τις αποφάσεις του Πορφύριου.
- 19. Ομαδική Γλυπτική:** Αφορμή για δημιουργία πολυτροπικού «κειμένου» και ανάπτυξη θεατρικού λόγου. Καθώς η συζήτηση εξελίσσεται, καλούνται τα παιδιά να παρουσιάσουν τις διάφορες πτυχές της προσωπικότητας του Πορφύριου, έτσι όπως τον έχουμε γνωρίσει στα διάφορα σημεία της ιστορίας, από την αρχή μέχρι αυτή τη στιγμή. Κάθε φορά που ένα παιδί διατυπώνει την ιδέα του, μπαίνει στο κέντρο του κύκλου και φτιάχνει το σώμα και το πρόσωπο του εθελοντή ηθοποιού. Όλα τα γλυπτά παραμένουν στη θέση τους, ώστε να τα δούμε προσεκτικά και να εμβαθύνουμε στα νοήματα που προκύπτουν.

Ευκαιρία για παραγωγή γραπτού λόγου, χρήση τεχνολογίας και διαθεματικές συναρτήσεις:

α) Ο/Η εκπαιδευτικός φωτογραφίζει τις παγωμένες εικόνες και βιντεογραφεί την παράσταση καρουζέλ. Στη συνέχεια, αποθηκεύει το υλικό σε 5 διαφορετικούς υπολογιστές που θα χρησιμοποιήσει η κάθε ομάδα, ώστε να μοντάρει το συγκεκριμένο υλικό και να αφηγηθεί την ιστορία του Πορφύριου με το δικό της τρόπο. Με τη χρήση των προγραμμάτων του Photo Story, για τις φωτογραφίες, ή/και του Windows Live Movie Maker, για το βίντεο της παράστασης καρουζέλ (επιλέγουν ένα από τα δύο προγράμματα),

μοντάρουν το υλικό. Παράλληλα, τα παιδιά με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού κατασκευάζουν την αφήγηση, κάνοντας διάφορες επιλογές, σύμφωνα με τα νοήματα που θέλουν να μεταφέρουν στους θεατές που θα την παρακολουθήσουν αργότερα, και που αφορούν:

- σε γλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία, που τους παρέχει το φωτογραφικό υλικό,
- τη σειρά των σκηνών που εμπεριέχει η αφήγηση (εδώ μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο χάρτης της ιστορίας που κατασκεύασαν στο εργαστήριο),
- το προφίλ του αφηγητή και την οπτική που αυτός προσδίδει στην ιστορία (π.χ. ένας γείτονας που συμπαθούσε τον Πορφύριο αλλά φοβόταν τους συμπατριώτες τους, ένα παιδί της γειτονιάς, ένας Κόκκινος, ο Αστυνομικός που συνέλαβε τον Πορφύριο κ.λπ.).

Στα προγράμματα του υπολογιστή, προσθέτουν ήχο, τα λόγια, το ρυθμό της αφήγησης, λεζάντες κ.λπ. Με την ολοκλήρωση του μοντάζ, τα παιδιά παρακολουθούν τα μικρά φιλμάκια και κάνουν παρατηρήσεις αναφορικά με τις επιλογές της κάθε ομάδας παραγωγής στο μοντάζ και το αποτέλεσμα που αυτό είχε στο πλαίσιο επικοινωνίας.

β) Η βιντεοσκόπηση των δραματικών πλαισίων κατά τη διάρκεια του θεατρικού εργαστηρίου χρησιμοποιείται αργότερα στη διαδικασία της ανταπόκρισης για αξιολόγηση του δραματικού αποτελέσματος. Καθώς αυτά προβάλλονται στον πίνακα, τα παιδιά καλούνται να σχολιάσουν το αισθητικό αποτέλεσμα της θεατρικής πράξης (η τεχνική της βιντεοσκόπησης ως ερέθισμα για ανταπόκριση μπορεί να εφαρμοστεί σε όλα τα επεισόδια του θεατρικού εργαστηρίου ή όπου κρίνει σημαντικό ο/η εκπαιδευτικός).

γ) Στο μάθημα των Εικαστικών, τα παιδιά κάνουν σκίτσα ή γλυπτά που παρουσιάζουν τα διάφορα πρόσωπα του Πορφύριου.

δ) Ως αντιπαραβολή στην επιλογή του Πορφύριου να φύγει από την πατρίδα του, μπορεί να χρησιμοποιηθεί η ιστορία της Αστραδενής (βλ. *Πηγές*), που παρουσιάζει έναν άλλο τρόπο να αντιμετωπίζουμε την καχυποψία των άλλων και να διεκδικούμε το δικαίωμα να ανήκουμε κάπου.

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ 3: Οι κοινές ιστορίες των χρωματιστών ανθρώπων

20. Ρόλος στο πάτωμα, σωματική αναπαράσταση αφηρημένων εννοιών και

συζήτηση: Αφορμή για παραγωγή προφορικού, γραπτού και θεατρικού λόγου.

α) Τα παιδιά καλούνται να δημιουργήσουν το προφίλ του Πορφύριου, έτσι όπως τον γνώρισαν μέχρι τη δεδομένη στιγμή στην ιστορία, μέσα από το ρόλο στο πάτωμα. Ένα παιδί ξαπλώνει πάνω σε ένα μεγάλο χαρτόνι και ένα άλλο παιδί ή ο/η

εκπαιδευτικός σχεδιάζει το περίγραμμά του με ένα κόκκινο παστέλ. Στη συνέχεια, τα παιδιά καταγράφουν αυτά που γνωρίζουν για τον Πορφύριο στο εσωτερικό του περιγράμματος, ενώ αυτά που δεν γνωρίζουν και θα ήθελαν να μάθουν, έξω από το περίγραμμα. Μπορούν να προσθέσουν επίθετα ή/και φράσεις που είναι χαρακτηριστικές της προσωπικότητας του (π.χ. ηττοπαθής, ταπεινός, δέχεται τη μοίρα του κ.λπ.).

β) Δίπλα από το χαρτόνι του Πορφύριου, τοποθετείται άλλο ένα χαρτόνι, όπου σχεδιάζεται με τον ίδιο τρόπο το περίγραμμα ενός άλλου χρωματιστού ανθρώπου. Ενθαρρύνεται συζήτηση γύρω από τη σχέση που μπορεί να συνδέει τον Πορφύριο με τους συγκρατούμενους του. Κάθε φορά που ένα παιδί εκφέρει μια άποψη, τοποθετείται ανάμεσα στα δυο χαρτόνια και τη σωματοποιεί παρουσιάζοντας τις συνδέσεις και την ενδεχόμενη «κοινή πορεία» ή μοίρα των πρωταγωνιστών, ενώ ταυτόχρονα, καταγράφονται οι φράσεις/λέξεις στο χαρτόνι του άλλου χρωματιστού ανθρώπου και συμπληρώνουν τη φράση «είμαι ένας άνθρωπος που .....» (π.χ. είμαι ξένος, νιώθω διαφορετικός, είμαι ένας άνθρωπος που ονειρεύεται καλύτερους κόσμους, είμαι ένας άνθρωπος που θέλει να ανήκει κάπου, είμαι ένας άνθρωπος που έχει τις δικές του απόψεις κ.λπ.).

21. Χορός και αφήγηση: Αφορμή για δημιουργία πολυτροπικού κειμένου, προέκταση των νοημάτων και ανάπτυξη αντιπαραβολικού θεατρικού λόγου. Κάθε ομάδα επιλέγει ένα χρωματιστό ύφασμα-σημαία, που σηματοδοτεί την καταγωγή των πρωταγωνιστών (π.χ. οι Μπλε, οι Κίτρινοι κ.ο.κ.), και μια φράση από τις παραπάνω (εναλλακτικά, η φράση τους δίνεται από τον/την εκπαιδευτικό). Στη συνέχεια, καλείται να σκεφτεί την εικόνα που θα μπορούσε να συνοδεύει τη φράση, δημιουργώντας έτσι το στόρι που κρύβεται πίσω από αυτήν. Φτιάχνει 2 αντιθετικές εικόνες με την ίδια φράση-τίτλο, παρουσιάζοντας δυο καταστάσεις που έρχονται σε αντίφαση. Δηλαδή, η πρώτη εικόνα παρουσιάζει μια κατάσταση αρνητική για τον πρωταγωνιστή ενώ η δεύτερη μια κατάσταση θετική. Η δεύτερη εικόνα ουσιαστικά μεταμορφώνει το κλίμα που δημιουργεί το αρχικό πλαίσιο σε θετικό, προσθέτοντας έτσι ένα στοιχείο ειρωνείας στο δράμα που το εντείνει. Ενδεικτικά ερωτήματα-προβληματισμοί κατά την προετοιμασία:

- *Να σκεφτούμε τι σημαίνει η φράση όταν την χρησιμοποιούμε θετικά. Τι φαντάζεστε να συμβαίνει στους χαρακτήρες που βρίσκονται σε αυτή την εικόνα; Με ποιον τρόπο ερμηνεύουν τη φράση; Τι κινήσεις κάνουν; Ποιες οι σχέσεις μεταξύ τους; Πώς νιώθουν;*

- Να σκεφτούμε τι σημαίνει η φράση όταν την χρησιμοποιούμε αρνητικά. Τι φαντάζεστε να συμβαίνει στους χαρακτήρες που βρίσκονται σε αυτή την εικόνα; Με ποιον τρόπο ερμηνεύουν τη φράση (θυμωμένα, απογοητευμένα, με θάρρος, με ντροπή); Τι κινήσεις κάνουν και τι συμβολίζουν αυτές οι κινήσεις; Ποιες οι σχέσεις μεταξύ τους; Πώς νιώθουν; Πώς έρχεται σε αντίθεση αυτή η εικόνα με την προηγούμενη;
(π.χ. κάτω από τον τίτλο «είμαι ξένος» μπορεί να εξελίσσεται η σκηνή ανθρώπων μεταναστών που δεν τους επιτρέπεται η είσοδος στη χώρα. Η αντίθετη της εικόνα μπορεί να είναι μια σκηνή που παρουσιάζει πολλά άτομα μαζεμένα σε μια εκδήλωση, με σκοπό να ακούσουν κάποιον σπουδαίο από μια άλλη χώρα να τους μιλά για κάτι πρωτοποριακό).

22. Παράσταση και συζήτηση: Αφορμή για αποκωδικοποίηση των υπόρρητων νοημάτων και αξιολόγηση των προθέσεων της ομάδας παραγωγής. Κάθε ομάδα παρουσιάζει με σειρά, πρώτα την μια εικόνα, και αμέσως μετά την αντι-θετική της. Κάθε φορά, τα παιδιά θεατές παρακολουθούν και αποκωδικοποιούν τα νοήματα. Επίσης, συζητούν με ποιον τρόπο οι διάφορες στιγμές της καθημερινότητας όλων των ανθρώπων, ανεξαρτήτως χρώματος, μπορεί να μετατραπούν σε άσχημες στιγμές για όλους ή το αντίστροφο. Ενθαρρύνεται η ανταλλαγή απόψεων γύρω από το παράδοξο του ρατσισμού: ότι, δηλαδή, οι άνθρωποι μπορεί να είναι διαφορετικοί σε σχέση με τους άλλους αλλά όμοιοι ως προς αυτά που τους συμβαίνουν ή αυτά που πιστεύουν.

23. Παιχνίδι ρόλων: Αφορμή για ανάπτυξη θεατρικού λόγου. Ο/Η εκπαιδευτικός σκιαγραφεί το πλαίσιο: ο Πορφύριος στη φυλακή συναντά έναν Ασπρικανό, που έχει την ίδια πατρίδα με αυτόν, δηλαδή την Ασπρική. Σε δυάδες, παίρνουν τους ρόλους των δυο χαρακτήρων και αυτοσχεδιάζουν έναν πιθανό διάλογο. Το σημείο του διαλόγου, που θα παρουσιάσουν αργότερα, θα πρέπει να παρουσιάζει μόνο τη στιγμή που ο Πορφύριος ρωτά κάτι στο οποίο ο Ασπρικανός δεν μπορεί εύκολα να απαντήσει. Τα παιδιά θα πρέπει να σκεφτούν στις ομάδες τους ποια θα μπορούσε να είναι αυτή η ερώτηση (π.χ. «γιατί άφησες τους συμπατριώτες μας να με διώξουν;», «συμφωνούσες και συ μαζί τους;», «πώς νιώθεις τώρα που βρίσκεσαι στην ίδια θέση με μένα;»).

24. Κυκλική παράσταση: Τα παιδιά τοποθετούνται με το ζευγάρι τους κυκλικά και ζωντανεύουν με σειρά το σημείο της δύσκολης ερώτησης.

- 25. Κύκλοι συζήτησης ή κουτσομπολιού:** Αφορμή για ανάπτυξη προφορικού λόγου και προέκταση της πλοκής της ιστορίας. Σε ομάδες των 5. Οι ιστορίες ξυπνούν! Ποιες μπορεί να είναι οι ιστορίες των εξόριστων ανθρώπων; Το κάθε παιδί επιλέγει ένα χρωματιστό χαρτόνι, που αποτελεί το μητρώο φυλάκισής τους, και μεταμορφώνεται σε έναν από τους χρωματιστούς ανθρώπους της ιστορίας. Τα παιδιά συζητούν μεταξύ τους, μέσα από το ρόλο τους ως χρωματιστοί άνθρωποι, και εξιστορούν τις απίθανες ιστορίες τους. Ο/Η εκπαιδευτικός, καθώς μετακινείται από ομάδα σε ομάδα, ακούει τις ιστορίες και μιλά και αυτός/ή μέσα από το ρόλο ενός άλλου χρωματιστού ανθρώπου.
- 26. Συζήτηση:** Ενθαρρύνεται συζήτηση γύρω από τα θέματα που εγείρουν οι ιστορίες που παραστάθηκαν, με ιδιαίτερη έμφαση στα κοινά στοιχεία που συνδέουν τους πολύχρωμους ανθρώπους.

Ευκαιρία για παραγωγή γραπτού λόγου, χρήση τεχνολογίας και διαθεματικές συναρτήσεις:

- α)** Σε ένα μεγάλο χαρτόνι τοποθετούνται οι φωτογραφίες από τη δραστηριότητα (22). Τα παιδιά προσθέτουν τίτλους, ιδέες και έννοιες, χρησιμοποιώντας τόσο τις πληροφορίες των εικόνων όσο και αυτές που καταγράφηκαν προηγουμένως στις δραστηριότητες (20) και (21), με σκοπό να δημιουργήσουν έναν εννοιολογικό χάρτη με θέμα την πολυπολιτισμικότητα.
- β)** Γράφουν ένα άρθρο για τη μαθητική εφημερίδα και το αναρτούν στην ιστοσελίδα του σχολείου τους, με θέμα «η πολυμορφία μας ενώνει», με σκοπό να ευαισθητοποιήσουν τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές τους γύρω από το θέμα της ξеноφοβίας. Για περαιτέρω μελέτη και προετοιμασία, μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι πηγές που καταγράφονται στην αρχή της παρούσας ενότητας.
- γ)** Στο μάθημα των Εικαστικών μπορούν να «αφηγηθούν» τις ιστορίες των χρωματιστών ανθρώπων, μέσα από το συνδυασμό χρωμάτων και εικόνων.

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ 4α: Έλεγχος εξουσίας και προπαγάνδα

- 27. Αυτοσχεδιασμός σε ζευγάρια:** Σε δυάδες. Ο Α είναι η Μαριονέττα και ο Β ο χειριστής της. Ο Α έχει το σώμα του χαλαρό και αφήνεται στον Β, ο οποίος τον κινεί όπως κινούμε μια μαριονέτα. Δεν υπάρχει κίνηση στο χώρο. Η άσκηση

γίνεται με τον Β να βρίσκεται πίσω από τον Α, και ο Α να βλέπει μπροστά όπως μια μαριονέττα σε θέατρο. Στη συνέχεια, τα παιδιά αλλάζουν ρόλους.

28. Συζήτηση: Αφορμή για ανάπτυξη προφορικού λόγου και κατανόηση νοημάτων που προκύπτουν από το προηγούμενο ερέθισμα. Ενθαρρύνεται συζήτηση γύρω από το πώς νιώθουν τα παιδιά που βρίσκονται στο ρόλο της Μαριονέττας, και πώς αυτή η κατάσταση ενδεχομένως να συνδέεται με την κατάσταση που βιώνουν όλοι οι πολύχρωμοι άνθρωποι της ιστορίας (π.χ. το γεγονός ότι δεν έχουν αυτοδιάθεση).

29. Όλοι σε ρόλο: Αφορμή για δημιουργία κειμένου και αντιπαραβολικού λόγου. Κάθε κρατούμενος ανακρίνεται από τις αστυνομικές αρχές. Ο/Η εκπαιδευτικός στο ρόλο του Ανακριτή ανακρίνει τους χρωματιστούς ανθρώπους, με σκοπό να αποφασίσει αργότερα την αποφυλάκιση και την άδεια παραμονής στη χώρα. Τα παιδιά στο ρόλο των χρωματιστών ανθρώπων ανταποκρίνονται στην ανάκριση. Μέσα από την ανάκριση, ο Ανακριτής:

α) Τρομοκρατεί και προειδοποιεί τους κρατούμενους για τις συνέπειες που θα υποστούν, σε περίπτωση που προβούν σε οποιαδήποτε μορφή εγκληματικής ή παράνομης πράξης, κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στο Κοκκινιστάν.

β) Ταυτόχρονα, επιχειρεί να τους πείσει ότι το Κοκκινιστάν βοηθά τους μετανάστες και τους προσφέρει θέσεις εργασίας, δεδομένου ότι αυτοί συμπεριφέρονται σύμφωνα με τους νόμους.

γ) Τους θέτει το ερώτημα κατά πόσο προτιμούν να παραμείνουν στο Κοκκινιστάν, και αν ναι, με ποιον τρόπο είναι διατεθειμένοι να προσφέρουν στην «υπέροχη» αυτή χώρα τις υπηρεσίες τους. Το συγκεκριμένο δραματικό πλαίσιο δημιουργεί ένα πλαίσιο προπαγάνδας.

30. Διάδρομος σκέψης, χορικό: Αφορμή για ανάπτυξη διαλογικού θεατρικού λόγου. Ο Πορφύριος στο κελί του επεξεργάζεται τα όσα ακούστηκαν στην ανάκριση. Οι φράσεις έρχονται στο μυαλό του και τον στοιχειώνουν. Σε 2 μεγαλύτερες ομάδες, καθεμιά από την οποία αναλαμβάνει διαφορετική φράση να συμπληρώσει. Οι φράσεις είναι αντιπαραβολικές και ξεκινούν ως εξής: «Η χώρα αυτή μου προσφέρει...», «Η χώρα αυτή με προειδοποιεί...». Η κάθε ομάδα αποτελείται από δυάδες που συμπεριφέρονται ως χειριστής και παντομίμα, έτσι όπως λειτούργησαν στη δραστηριότητα (27). Κάθε φορά που κάθε δυάδα ερμηνεύει μια φράση, η Μαριονέτα ανταποκρίνεται στους χειρισμούς του Χειριστή της. Ο/Η εκπαιδευτικός στο ρόλο του Πορφύριου περνά μέσα από το διάδρομο που δημιουργούν οι δυο ομάδες, και συντονίζει το δράμα. Δυάδες της μιας ομάδας παίζουν εναλλάξ με

δυάδες τις αντίθετες ομάδες. Ενδεικτικά ερωτήματα-προβληματισμοί κατά την προετοιμασία της σκηνής:

- *Τι μπορεί να φοβίζει τον Πορφύριο στη νέα χώρα; Τι μπορεί να τον δελεάζει να μείνει;*
- *Πώς θα δείξουμε ότι αυτά που λέει η νέα χώρα αποτελούν ψεύτικες υποσχέσεις; Πώς να ερμηνεύουμε τις φράσεις για να το μεταφέρουμε αυτό στους θεατές;*
- *Πώς να κινούμε τους χρωματιστούς ανθρώπους ώστε να φαίνεται ότι δρουν σαν μαριονέτες; Πώς να συμπεριφερόμαστε ως οι Χειριστές;*

31. Συζήτηση: Ενθαρρύνεται συζήτηση γύρω από τα διλήμματα, που φαίνεται να αντιμετωπίζει ο Πορφύριος, και του κατά πόσο αυτά είναι πραγματικά ή φανταστικά; Πώς τον αντιμετωπίζει η νέα χώρα; Γιατί; Τι προσδοκεί να πάρει από αυτόν και ποιους όρους θέτει;

32. Γράφω μέσα από ρόλο: Αφορμή για παραγωγή γραπτού κειμένου και προέκταση των νοημάτων. Σε 5 ομάδες. Τα παιδιά καλούνται να γράψουν την επιστολή που θα στείλει το γραφείο μετανάστευσης σε κάθε χρωματιστό άνθρωπο, ως απάντηση στο αίτημά του για άδεια παραμονής στη χώρα. Κάθε ομάδα, στο ρόλο της ως η Επιτροπή Μετανάστευσης, επιλέγει να το στείλει σε ένα διαφορετικό χρωματιστό άνθρωπο- ένας από αυτούς θα πρέπει να είναι και ο Πορφύριος- και διαπραγματεύεται το περιεχόμενο της επιστολής. Η επιστολή θα πρέπει να είναι μια πολύ σύντομη παράγραφος, που θα περιλαμβάνει τον λόγο που η χώρα εγκρίνει ή απορρίπτει το αίτημα. Τα παιδιά καταγράφουν την επιστολή στον Η.Υ., που έχουν μπροστά τους, και την αποθηκεύουν σε αρχείο της Word. Ο/Η εκπαιδευτικός μυστικά αναφέρει στην κάθε ομάδα κατά πόσο η απάντησή τους θα είναι θετική ή αρνητική (οι δυο θετικές, οι τρεις αρνητικές).

Ευκαιρία για παραγωγή γραπτού λόγου, χρήση τεχνολογίας και διαθεματικές συναρτήσεις: Τα παιδιά ακολουθούν τα βήματα που παρατίθενται παρακάτω, ώστε να δημιουργήσουν κείμενα με συγκεκριμένη πρόθεση, που ενδεχομένως παρουσιάζουν απόψεις σχετικά με τη μεταναστευτική πολιτική μιας χώρας:

α) Παρακολουθούν τα φιλμάκια για το διωγμό των τσιγγάνων ή/και τους μετανάστες που δεν έχουν πατρίδα (βλ. σχετικές αναφορές στις Πηγές) και αναπτύσσουν συζήτηση για τα θέματα που προβάλλονται μέσω αυτών. Κάνουν τις σχετικές συνδέσεις με το παραμύθι του Πορφύριου.

β) Διαβάζουν το κείμενο της Διδώς Σωτηρίου για τους Έλληνες της Μ. Ασίας (βλ.

Πηγές), που παρουσιάζει τη σκληρότητα που αντιμετώπισαν οι Μικρασιάτες Έλληνες από τους συμπατριώτες τους στην Ελλάδα, ως ένα παράδειγμα της ελληνικής ιστορίας στο θέμα των ξένων. Και πάλι, μέσα από το κείμενο διαφαίνεται η σύνδεση με την ιστορία του Κόκκινου Πορφύριου που δεν ήταν αποδεκτός ούτε στη χώρα που ζούσαν όμοιοί του ούτε στη δικιά του.

γ) Τα παιδιά μελετούν ξανά τις επιστολές που έγραψαν προηγουμένως στο εργαστήριο και τις προεκτείνουν, αναπτύσσοντας τους λόγους για τους οποίους η Αρχή Μετανάστευσης του Κοκκινιστάν αποφασίζει να εγκρίνει ή να απορρίψει το αίτημα του συγκεκριμένου μετανάστη για άδεια παραμονής στη χώρα.

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ 4β: Έλεγχος εξουσίας και προπαγάνδα

33. Όλοι σε ρόλο, αντίστροφοι ρόλοι: Με την ολοκλήρωση όλων των επιστολών, ο/η εκπαιδευτικός στο ρόλο ενός μέλους του ΚΙ.Σ.Α (Κίνηση Στήριξης Αλλοδαπών) αρχικά αναφέρει στα παιδιά, που μπαίνουν στο ρόλο των φυλακισμένων, το λόγο της παρουσίας του/της στη φυλακή: ότι δηλαδή έχει στόχο να τους βοηθήσει σε περίπτωση που η επιστολή είναι αρνητική, δίνοντάς τους την ευκαιρία να σχολιάσουν και να αξιολογήσουν την απάντηση της Επιτροπής. Στη συνέχεια, επιστρέφει τις επιστολές στους παραλήπτες (τα παιδιά παίρνουν επιστολές που έγραψαν συμμαθητές τους και όχι αυτήν που έγραψαν οι ίδιοι) και τους αφήνει χρόνο να τις διαβάσουν. Έπειτα, κάθε πολύχρωμος άνθρωπος μπορεί να μιλήσει και να αντιδράσει θετικά ή αρνητικά για τους λόγους έγκρισης ή απόρριψης του αιτήματός του, προβάλλοντας τις απαραίτητες εξηγήσεις. Ο/Η εκπαιδευτικός μέσα από το ρόλο του μέλους του ΚΙ.Σ.Α συντονίζει τη δράση.

34. Συνάντηση σε ρόλο: Αφορμή για προέκταση των νοημάτων της ιστορίας και δημιουργία κειμένου. Μια ομάδα τουριστών που επισκέπτεται το προεδρικό μέγαρο, παρακολουθεί τις διαμαρτυρίες κάποιων ακτιβιστών που μάχονται για τα δικαιώματα όλων των πολύχρωμων ανθρώπων που έχουν φυλακιστεί. Σε μια συνάντηση με τον Κυβερνητικό Εκπρόσωπο, οι τουρίστες ζητούν να μάθουν τι συμβαίνει με τους πολύχρωμους ανθρώπους και γιατί η πολιτεία αποφάσισε τη φυλάκισή τους. Ο/Η εκπαιδευτικός στο ρόλο του εκπροσώπου της πολιτείας απαντά στις ερωτήσεις τους, καθώς προσπαθεί να τους πείσει για τις θέσεις της πολιτείας και την απόφασή της. Τα παιδιά στο ρόλο των τουριστών ακούν τις

θέσεις του εκπροσώπου αλλά παράλληλα προσπαθούν να αμφισβητήσουν την ορθότητά τους, και να προβάλουν τις δικές τους απόψεις.

35. Χορογραφία, μοντάζ, χορός: Αφορμή για παραγωγή νοημάτων, μέσω σωματικής έκφρασης. Ο/Η εκπαιδευτικός σκιαγραφεί το πλαίσιο της απέλασης των χρωματιστών ανθρώπων από το Κοκκινιστάν: μια ομάδα στρατιωτών του Κοκκινιστάν, που βρίσκεται στα σύνορα της χώρας, σπρώχνει τους πολύχρωμους ανθρώπους να φύγουν από το Κοκκινιστάν, ενώ μια άλλη ομάδα στην αντίθετη πλευρά τους εμποδίζει να μουν στα σύνορα της δικιάς τους χώρας. Στο ενδιάμεσο, βρίσκονται όλοι οι χρωματιστοί άνθρωποι που προσπαθούν να αντιμετωπίσουν την κατάσταση. Τα παιδιά χωρίζονται σε 4 ομάδες. Οι δύο ομάδες μπαίνουν στο ρόλο των στρατιωτών του Κοκκινιστάν και των στρατιωτών της επόμενης πιθανής χώρας υποδοχής, αντίστοιχα. Οι άλλες δυο ομάδες μπαίνουν στο ρόλο των χρωματιστών ανθρώπων που απελαύνονται. Τα παιδιά καλούνται να αναπαραστήσουν σωματικά τη σκηνή αυτή της απέλασης, βρίσκοντας 3 κινήσεις με συνοδεία λόγου (φράσεις ή λέξεις) ή ήχου (που παράγουν οι ίδιοι ή με κρουστά), που να αναπαριστούν από τη μια τις εχθρικές στάσεις των χωρών απέναντι στους ξένους και από την άλλη τις επώδυνες προσπάθειες των ξένων να τις αντιμετωπίσουν.

36. Παράσταση και συζήτηση: Οι ομάδες τοποθετούνται στο χώρο και ο/η εκπαιδευτικός συντονίζει τη χορογραφία με διάφορους τρόπους (π.χ. η κάθε ομάδα με τη σειρά, όλες ταυτόχρονα, σε αργή κίνηση χωρίς λόγο κ.λπ.). Στη συνέχεια, τα παιδιά σχολιάζουν το πώς βίωσαν μέσα και έξω από ρόλο τον ρατσισμό προς τους ξένους και διατυπώνουν απόψεις που εισηγούνται τρόπους αντιμετώπισης ενός τέτοιου φαινομένου.

Ευκαιρία για παραγωγή γραπτού λόγου, χρήση τεχνολογίας και διαθεματικές συναρτήσεις:

α) Τα παιδιά καλούνται να γράψουν στο ημερολόγιό τους, μέσα από το ρόλο τους ως ένας από τους δραματικούς χαρακτήρες που συμμετείχε στην σκηνή της απέλασης (από την οπτική του Χρωματιστού ανθρώπου που απελαύνεται, του Κόκκινου Στρατιώτη ή του Στρατιώτη της επόμενης χώρας υποδοχής), και να περιγράψουν τη βιαιότητα εκείνης της μέρας.

β) Τα παιδιά επεξεργάζονται άλλα κείμενα που τους δίνονται σχετικά με τους μετανάστες (π.χ. ιστορίες μεταναστών που βρίσκονται στα κέντρα κράτησης στην

Ελλάδα, βλ. Πηγές) ή που φέρνουν τα ίδια.

γ) Τα παιδιά φτιάχνουν ένα ερωτηματολόγιο για να διερευνήσουν τις τάσεις που υπάρχουν στη σχολική ή και ευρύτερη κοινότητα σχετικά με την ξενοφοβία. Ερμηνεύουν τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου, και τα καταγράφουν. Στο μάθημα των Μαθηματικών μπορούν να κατασκευάσουν διάφορα είδη γραφικών παραστάσεων, που να παρουσιάζουν τα αποτελέσματα. Μπορούν να χρησιμοποιήσουν ακόμη διάφορα διαδραστικά λογισμικά όπως το TinkerPlots, αν υπάρχει δυνατότητα αγοράς από το σχολείο, ή το Excel. Δημοσίευση των αποτελεσμάτων μπορεί να γίνει σε μορφή άρθρου στη μαθητική εφημερίδα και την ιστοσελίδα του σχολείου τους.

δ) Κάθε ομάδα χρησιμοποιεί τα αμοντάριστα βίντεο που καταγράψαμε στη διάρκεια ολόκληρου του εργαστηρίου, και συνθέτει την κοινή ιστορία των χρωματιστών ανθρώπων, μοντάροντας το υλικό. Χρησιμοποιεί το πρόγραμμα του Windows Live Movie Maker, και ακολουθεί την ίδια πορεία με αυτήν που περιγράφηκε στο τέλος του Επεισοδίου 2.

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ 5: Επιλογές: πώς να διεκδικήσω το δικαίωμα μου να ανήκω κάπου;

37. Καντή καρέκλα, ομιλούμενα αντικείμενα: Αφορμή για προέκταση ιδεών και ανάπτυξη θεατρικού λόγου. Ο/Η εκπαιδευτικός αναφέρει στα παιδιά ότι τώρα θα δουν ξανά τον Πορφύριο στο παλιό του σπίτι στην Ασπρική. Στο ρόλο του Πορφύριου επαναλαμβάνει το ρόλο που έπαιξε στη δραστηριότητα (12), με σκοπό να αναδείξει την ειρωνεία που συνοδεύει την έννοια της φυλακής, ακόμα και όταν κάποιος είναι ελεύθερος. Κάθε παιδί μπαίνει στο ρόλο ενός αντικειμένου από αυτά που πιθανόν να βρίσκονται στο δωμάτιο του Πορφύριου. Μέσα από το ρόλο αυτό, μπορεί να εκφράζει τη χαρά του για την επιστροφή του ανθρώπου του, να του δίνει συμβουλές για το πώς να αντιμετωπίσει την επιστροφή του στην πατρίδα, να σχολιάζει την ψυχολογική κατάσταση στην οποία βάζει και πάλι τον εαυτό του (το γεγονός ότι δε νιώθει δυνατός να αντιμετωπίσει ανοικτά τη διαφορετικότητά του) ή/και να κάνει ερωτήσεις στον Πορφύριο. Ο/Η εκπαιδευτικός στο ρόλο του Πορφύριου κάθεται στο κέντρο της σκηνής και ακούει τις φωνές των αντικειμένων, ενώ παράλληλα, προσπαθεί να απαντήσει σε τυχόν ερωτήματα που του θέτουν, δίνοντας τη δικιά του οπτική. Τα αντικείμενα μιλούν με τυχαία σειρά.

38. Χορικό, αφήγηση: Το βράδυ στο δωμάτιό του, ο Πορφύριος συνειδητοποιεί ότι κάτι πρέπει να κάνει για να αντιμετωπίσει το φόβο της επιστροφής του. Καθώς

κοιμάται, βλέπει έναν τρομακτικό εφιάλτη. Τι σκηνές μπορεί να εμφανίζονται μπροστά του που να τον κάνουν να ανησυχεί για το μέλλον του; Τα παιδιά χωρίζονται σε 2 ομάδες, Α και Β, και κάθε ομάδα σε 2 μικρότερες υποομάδες. Κάθε ομάδα θα πρέπει να σκεφτεί δυο εικόνες-σκηνές που είναι αντίθετες μεταξύ τους και δείχνουν το αποτέλεσμα που θα έχει κάθε φορά μια επιλογή του Πορφύριου. «Αν επιλέξεις να κρύβεσαι, τότε.... Αν επιλέξεις να αντιμετωπίσεις θαρραλέα την επιστροφή σου, τότε....». Κάθε υποομάδα δημιουργεί τη μια από τις δυο εικόνες ενώ ένα παιδί μπαίνει στο ρόλο του αφηγητή που λέει τη φράση που ενώνει τις δυο αντιθετικές εικόνες. Κάθε φορά που ο/η εκπαιδευτικός ή άλλο παιδί στο ρόλο του Πορφύριου πλησιάζει το κάθε ζεύγος εικόνων, αυτές ζωντανεύουν με κίνηση και λόγο. Οι σκηνές περιλαμβάνουν κίνηση και λόγο (εναλλακτικά η αφήγηση μπορεί να ερμηνεύεται από όλα τα μέλη της ομάδας). Κάθε ομάδα θα πρέπει να προαποφασίσει το σημείο ενεργοποίησης και παύσης της δράσης. Η διάρκεια της κάθε σκηνής υπολογίζεται στα 30'.

39. Παράσταση καρουζέλ, μοντάζ: Αφορμή για σύνθεση θεατρικού κειμένου. Οι ομάδες τοποθετούνται σε κυκλική διάταξη και ζωντανεύουν καθώς κινούνται προς το κέντρο του κύκλου, όπου βρίσκεται ο πρωταγωνιστής της ιστορίας. Κάθε φορά που ο/η εκπαιδευτικός ή άλλο παιδί στο ρόλο του Πορφύριου πλησιάζει μια σκηνή, αυτή ζωντανεύει ενώ καθώς αυτός/ή απομακρύνεται, η σκηνή παγώνει. Ο/Η εκπαιδευτικός ή άλλος/η συμμετέχων/συμμετέχουσα συντονίζει και σκηνοθετεί τη δράση με διάφορους τρόπους. Ενδεικτικά:

(α) η κάθε σκηνή ζωντανεύει και παγώνει με τη σειρά

(β) όλες οι σκηνές ζωντανεύουν, ταυτόχρονα, σε αργή κίνηση, χωρίς λόγο μόνο με κίνηση. Κάθε φορά που φτάνει στο τέλος της μια σκηνή, ξεκινά και πάλι από την αρχή- τα παιδιά κινούνται πίσω μπρος σε αργή κίνηση

(γ) όλες οι σκηνές ζωντανεύουν ταυτόχρονα, σε κανονικό ρυθμό, με λόγο και κίνηση και παγώνουν μόλις δουν τον Πορφύριο να πέφτει στο έδαφος

40. Συζήτηση: Τα παιδιά αναπτύσσουν ιδέες και κρίσεις τόσο ως προς το περιεχόμενο του δράματος όσο και ως προς το δραματουργικό του αποτέλεσμα. Για τον σκοπό αυτό, σε επόμενο μάθημα προβάλλεται το βίντεο της παράστασης καρουζέλ. Η συζήτηση κλείνει με τα παιδιά να διατυπώνουν το νόημα και το μήνυμα που αποκόμισαν μέσα από την εμπειρία τους στο θεατρικό εργαστήρι, αναφορικά με τα θέματα της πολυπολιτισμικότητας και της ξενοφοβίας.

Ευκαιρία για παραγωγή γραπτού λόγου, χρήση τεχνολογίας και διαθεματικές συναρτήσεις:

Επεισόδιο 6: Οι δικές μας ιστορίες, προεκτάσεις και αναλογίες: Τα παιδιά καλούνται να επινοήσουν δικές τους ιστορίες, που θα μπορούσαν να αποτελούν τις ιστορίες άλλων χρωματιστών ανθρώπων ή μεταναστών. Στο μάθημα της Γλώσσας ακολουθούμε μαζί με τα παιδιά μια πορεία διερεύνησης και σχεδιασμού της ιστορίας. Ενδεικτική διαδικασία παραγωγής ιστοριών- αφηγηματικών κειμένων μέσα από την παιδαγωγική του θεατρικού εργαστηρίου³, φάση α':

(η διάρκεια αυτής της σύνθεσης, που αποτελεί ουσιαστικά ένα ακόμη επεισόδιο του εργαστηρίου, υπολογίζεται στα 2-3 δώρα ανάλογα με τις επιλογές του/της εκπαιδευτικού και των παιδιών, και διενεργείται σε διδακτικές περιόδους του μαθήματος «Γλώσσα και Πολιτισμός», μιας και οι στόχοι του εξυπηρετούν στόχους και των τριών αντικειμένων του μαθήματος)

- Επινοώ το πορτρέτο του πρωταγωνιστή με τις ερωτήσεις: *ποιος, πού, πότε, γιατί, σε ποιον.*
- Φτιάχνω ένα «χάρτη» της ιστορίας, τοποθετώντας πάνω τις σημαντικές στιγμές στην ιστορία του πρωταγωνιστή, καθώς και τα συναισθήματα και τις σκέψεις που πιθανόν να τις συνοδεύουν.
- «*Κρατώ το κλειδί ...*». Με αυτή τη μεταφορά, καλούμε τα παιδιά να γράψουν ελεύθερα μια ιστορία που να ανταποκρίνεται σε αυτή τη μεταφορά. Χρησιμοποιούν 20 λεπτά.
- Τα παιδιά-ακροατές ανταποκρίνονται στο κάθε κείμενο και σχολιάζουν.
- Στη συνέχεια τα παιδιά καλούνται να γράψουν μια ιστορία με τη μεταφορά «*Χάνω το κλειδί...*». Ακολουθούν την ίδια διαδικασία που περιγράφηκε παραπάνω.
- Τα παιδιά γράφουν ένα μονόλογο σε μια κλειστή πόρτα, με κάποιον από πίσω που είτε δε θέλει είτε δεν μπορεί να ανοίξει την πόρτα γι αυτούς.
- Τα παιδιά καλούνται να παραστήσουν τους μονολόγους τους επιλέγοντας κάποιον από τους/τις συμμαθητές/συμμαθήτριες τους να είναι ο άνθρωπος πίσω από την πόρτα. Το ένα παιδί αφηγείται, ενώ το άλλο ανταποκρίνεται με κίνηση

³ Η διαδικασία αυτή στηρίζεται στο άρθρο των Kathleen, G. & Ntelioglou, B., Y. (2011). Which New Literacies? Dialogue and Performance in Youth Writing. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 54 (5),322-330.

στην αφήγηση.

β) Οι δικές μας ιστορίες, προεκτάσεις και αναλογίες: συνέχεια, φάση β΄:

- Γράφουν το μονόλογο από την άλλη πλευρά, αυτού δηλαδή που έχει το κλειδί και βρίσκεται πίσω από την πόρτα να «απαντά» στον αρχικό συγγραφέα.
- Συγγραφή με ερέθισμα διάφορα αντικείμενα: Τα παιδιά επιλέγουν να φέρουν από το σπίτι τους ένα αντικείμενο, που ενδεχομένως να συνδέεται με το κλειδί. Τοποθετούμε όλα τα αντικείμενα στο πάτωμα, καλούμε το κάθε παιδί να επιλέξει ένα και με βάση αυτό να γράψει κάτι ελεύθερα. Έπειτα μοιραζόμαστε τα κείμενα.
- Από το χαρτί στην παράσταση. Ο/Η εκπαιδευτικός διαβάζει το δικό του/της κείμενο και το παραστάνει δείχνοντας στα παιδιά πώς γίνεται η μετάβαση από το κείμενο στην παράσταση.
- Τα παιδιά σε ομάδες των 5. Επιλέγουμε λόγια- κλειδιά από τα κείμενά τους και με βάση αυτά, τους ζητούμε να αναπτύξουν δυο σκηνές της ιστορίας. Δίνουμε, λοιπόν, στην κάθε ομάδα μια πρόταση από το μονόλογο κάποιου παιδιού, για να δημιουργήσουν σκηνές με βάση το κείμενο.
- Συγκεντρώνουμε όλους τους μονολόγους και τις σκηνές και ζητούμε από τα παιδιά να αποφασίσουν και να δημιουργήσουν την αφηγηματική δομή του θεατρικού έργου. Αν δεν υπάρχει χρόνος, μπορούμε εμείς να αποφασίσουμε από πριν τη νοηματική δομή, παρέχοντας έτσι ένα σκελετό, βάσει του οποίου θα δημιουργήσουν το πλαίσιο του δράματος και την παράσταση, με πιθανό τίτλο «*Το κλειδί*».

Περαιτέρω προεκτάσεις και διαθεματικές συναρτήσεις:

1. Τα παιδιά παρουσιάζουν σε άλλο ακροατήριο (σε 2-3 τμήματα της ίδιας τάξης και σε εκπαιδευτικούς ή/και γονείς) την παράσταση «*Το Κλειδί*», που προέκυψε μέσα από την παραγωγή των δικών τους ιστοριών.
2. Τα παιδιά, με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού αποφασίζουν το μοντάζ της ιστορίας των πολύχρωμων ανθρώπων, που επεξεργαστήκαμε στο θεατρικό εργαστήριο, και την σκηνοθετούν με σκοπό να την παρουσιάσουν σε συμμαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς του σχολείου τους.

3. Τα παιδιά φτιάχνουν ένα φιλμάκι με τίτλο «Τα χρώματα στη ζωή μας», που να θίγει το πρόβλημα της ξеноφοβίας και να εισηγείται την ομορφιά της πολυπολιτισμικότητας (μπορούν να πάρουν ιδέες από το φιλμάκι για τον ρατσισμό που βρίσκεται στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βλ. Πηγές).